

Tamassi tikilluaritsi Tusagassiuinermi Sulisut Peqatigiiffiata 2014-imi ileqquumik ataatsimeersuarnissaanut.

Ippassigami piareersarlunga ilaasortat allattorsimaffiat marsip aallaqqaataaneersoq tigugakku ilaasortat 128-nngorsimammata nuannaajallappunga. Tassa 2007-imi siulittaasunngorama, ukiut marluk siulittaasumut tullioriarlunga, ilaasortat 74 missaanniipput. Ukiut arfineq-marluk qaangiummata 100 procentingajammik amerlisimapput! Sunaana taama nuannaajallannartigalunilu tuppallernartigisoq, pingaartumik saallusi taama oqaluttussinnaallusi. Ilissi maani najuuttusi ilaasortat pingajorarterutaat sinnerlugu amerlassuseqarput - taamalu takkuttoqartiginera ullutsinni peqatigiiffimmi siulittaasuusup kialuunniit tulluusimaarutiginnitsoorsinnaanngilaa! Qujanaq tunuliaqutaalluarassi, takutipparsi suliaavut asuliinnaanngitsut, peqatigiiffissilu atorfissaqartikkissi.

Nuannariinnarlugu – kisianni aamma pisariaqarmat misissuataalerpara ilaasortat qanoq agguataarsimanersut – sunik ilinniagaqarsimappat – sunik atorfeqarpat? Tupinnanngitsumik tusagassiortut amerlanerpaapput 43-ullutik (33 procentiullutik), tullersortaapput tusagassiiartut 20-ullutik, teknikerit pingajuupput 15-iullutik, ilinniartut 14-iupput, nutserisut atuaasullu 8-upput, grafikerit 6-upput, assiliisartut 5-allutik, allanik suliallit 4 soraarnertavullu 2-ullutik. Tusagassiornermik sulialinnut teknikimillu sulialinut agguataaraanni siulliit 70-iupput, kingulliit 26-ullutik – procentinngorlugu tusagassiornermik suliallit 54 procentiupput, teknikimillu suliallit 20 procentiullutik.

Taama amerlatigisunik taamalu agguataarsimasunik ilaasortaarluni soorunami siulersuisutut siulittaasutullu pisussaaffeqarnartorujussuuvoq, tassami tusagassiuutit suliffigisavut pingaaruteqarlutillu isiginiarneqaqaat. Soorlu qaammatini kingullerni tamanna misigigipput. Tusagassiuutit tusagassiortullu killilersugaanatillu kiffaanngissuseqarnissaat, soorunami akisussaassuseqartumik, inuiaqatigiit aqqissugaanitsinni tunngaviuvoq, inatsisini tunngaviusuni illersugaasoq. Soorluuna kisianni innuttaaqatitta ilaasa tamanna puigortaraat – pingaartumik tupigusunnartarpoq inuit qinigaat ilisimasaqanngissusermik takutitsigaangata – ilaanni aamma ilinniarluarsimagaluartulluunniit. Pissaaneq inunnik sunniisarpoq tupinnartumik, tassalu tamanna pissutigerpiarlugu uaguulluni eqqummarittuartariaqarpoq. Naakkigeqqusaarani, kisianni princippit tunngaviusut pingaartullu illersorniarlugit: Illersortuassavarput tusagassiuutit kiffaanngissuseqarnerat, uagut tusagassiortutut sunik tusarliussaqaqarnissatsinnik kiffaanngissuseqarnerput, apeqqutit suut apeqqutigerusunnerlugit, oqaluttuassallu suut oqaluttuarerusunnginnerlugit. Qujanartumik qanittukkut pisuni marlunni kikkorpassuarnit taperserneqartarpugut, kisianni qinikkat akuliusimasut ilaat paasitilluannginguatsiarpagut.

Sulimi Nick Nielsenip paasisimanngilaa naalakkersuisuugalaruniluunniit KNR-ip pisortaanut siulersuisuinullu nassuiaateqaqqusisinnaanani sulisut ilaata suleqatiminut allagai isertuatsut sianilliorluni tamanut takusassiarimmagit. Tamanna uparuarakku Nick Nielsen Sermitsiami akivoq tupigusuutigalugu tusagassiortut siulittaasuata nalummagu nammineq naalakkersuisutut KNR-imik nakkutilliisussaataagami. Ajoraluartumik taamani akinissannut periarfissinneqannginnama massakut akissaanga. Kiamita nalummagu naalakkersuisoq nakkutilliisussaasoq, tassalu atorfilittani aqqutigalugit – kisianni nakkutilliisussaataaneq sulisunut suliffiullu iluani pissutsinut

tungassuteqanngilaq! Nick Nielsenip atorfilittaasa nakkutigissavaat KNR-ip inatsisunik unioqquitsinnginnissaa, soorlu taamani 1990-ikkuni siulersuisut akissarsiatik inatsisit unioqquutillugit amerlimmatigit, tamarmillu kingorna pillagaallutik akiligassinneqarlutik. Suliffiulli iluani pisut siulersuisut kisimik akuliuffigisinnaavaat – tamannaana pillugu tassaniittut. Armslængdeprincippet, tassaasoq aningaasaliisartut ingerlatanut qanippallaamik akuliusimanninnissaat Nick Nielsenip ilisimasimannigilaa. Neriuppunga massakut paasisimassagaa. Nick Nielsenili siulliuunngilaq taama kukkussuteqartoq. Qinikkat arlaliupput taama kukkussuteqartartut. Soormitaavaana nunatsinni tamakkunuuna kukkoqqajaasoqartartoo? Demokratiskimik ingerlatsineq isummamillu nalunaaruteqarsinnaanermik kiffaanngissuseq ilisimaneqanngippallaarpa? Soorlu taamaattoqartoqarsimassasoq...

Pimasut aappaani, tassalu KNR-ip siulersuisulerneqarnerani uannut kissaammernartumik pisoqarpoq. 2009-miit 2013-imut naalakkersuisuusut 2010-mi tusagassiuutinik soqutigisalinnik assigiinngitsunik suliaasiipput tusagassiuutit nukittuut qanoq pilersinneqarsinnaanersut siunnersuusioqqulluta. Siunnersuutit ilagaat KNR-ip naalakkersuisoqarfinnut toqqaannartumik attaveqarnerata kipitinneqarnissaa, selvejende institutionit erhversdrivede fondituluunniit inissillugu, nammineq akissarsiat pillugit isumaqatigiinniarsinnaanngorlugu namminerlu aningaasanik taarsigassarsiniarsinnaanngorlugu, soorunami annerusutigut landskarsip akiligaanik ingerlalluni inuiaqatiginnimmi kiffartuussisussaamat. Pimasoq tamanna KNR-ip siulersuisuisa, uanga 1998-mi peqataagamali kissaatigisaraat, saqqummiuttuarlugulu. Ullumikkut siulersuisuusut taama kissateqarput, Epinionilu ukiarmi misissuigami taamatorluinnaq aamma inassuteqarpoq. Sulili piviusunngortinneqanngilaq.

Taamani naalakkersuisuusut KNR-imut tunngatillugu taamaallaat suliaaraat akiitsorpasuit isumakkeerfigalugit, nalunaarusiarlu suliakkiissutertik qiviaqqinnagu. Massakut ukiut marlungajaat qaangiummata oqaleriallartut: Aa, piareersimatikkaluarparput siunnersuut KNR-ip namminersortungornissaanut tunngasoq, ajoraluartumik angumerinngitsooratsigu. Massakut naalakkersuisuusut taamaaliupallanniarlik! Massakkulli naalakkersuisut inatsimmik nutaamik siunnersuusioramik KNR-p pisortanut atanera allanngortinniannigilaat. Qinikkat kikkulluunniit, saamerliugunik talerperliugunilluunniit KNR-ip iperarnissaa saperpaat – annaajumanngilaat – soorlu tusagassiorneq arlaatigit akuliuffigisinnaajuarusukkaat. Qinikkat taama pasillerneqarusunngikkunik KNR sukkanerpaamik nutarteriffigisariaqarpaat siulersuisut amerlassusiat allanngortiinnarnagu. Sumut iluaqutaassagami professionalinik siulersuisuliineq, siulersuisut taakku inatsisartut alaajangigaannut Naalakkersuisoqarfimmullu qilersorsimajuassappata nammineersinnaassuseqaratillu?

Kisianni siulersuisut toqqarneqartarnerat naalakkersuisuni inatsisartunilu pisariaqarpoq. KNR-imi inuiaqatigiinnik kifartuussisuuvoq, uagut akileraartartut akilersugaraarput akisussaaffillu taanna qinigaanngitsunut inissikkuminaappoq. Soorlu nunatsinni aktieselskabit, Danmarkimi DR-i allallu assigisaat taama pineqartut. Kikkummi allat siulersuisussanik toqqaasassagamik? Siulersuisut namminneq, soorlu aviisini taamaattoq? Uanga toqqissisimanarineruara tamakku ammasumik saqqumisumillu pisassappata,

naak nalunngikkaluarlugu qinikkat ilaanni misigissutsinik ilisarimasanillu aqunneqartoortatut. Qujanartumili tamarmik taamaangillat, qinikkallu tatigisariaqarpagut inatsisit malillugit ileqqorissaarlutillu pissasut. Taava aamma tikilaarusuppara uagut fagitsinni assigiinngitsuni suliatinnik suleriaatsinnillu nakkutigineqarnerujussuarput. Tusagassiortuugutta, tv-ikkut aallakaatitassianik katiterisuugaluarutta, radiomi nalunaarutinik atuaasartuugaluarutta, aviisunik ilusilersuisartuugaluarutta tusagassiisartuugaluaruttaluunniit. Kikkut tamarmik nakkutigaatigut suliaavullu isumaqarfugalugit. Tamanna immi ajunngeqaaq, tassami suliaavut inuit inuunerannut sunniuteqarsinnaasorujussuupput. Pisussaaffeqarpugut eqqortunik, salluliuutaanngitsunik eqqoriaanerunngitsunik tusatsiagaanngitsunillu tusagassiissalluta. Pisussaavugut pissutsit piviusut qanoq ittuunerat oqaluttuarissallugu - inuit iluarinngikkaluarpassulluunniit - taannarpiarlutit 'inuit iluarinngikkaluarpassulluunniit' ilaanni killilersuilertarpoq. Ilaanni inuit iluarisaat tunaartarineqarpallaartarpoq, ilaanni apersugassat innimigineqarpallaartarput, apeqqutissaraluillu iineqaannartarlutik. Taamaalillutik iternga tikillugu apersuisartut, apeqqusiisartut, akineqarnissartillu tikillugu uteriisertartut ikittunnguit isigineqalertarput pissusissaanngitsumik iliortutut - uffa pissusissamisoortumik iliortut. Sapiitsut amerlanerusuuppata tusagassiortut suleriaasiat pissusissamisoortoq nalinginnaanerulissagaluarpoq, taamalu akuerisaanerulerluni ataqqineqarnerulerlunilu. Imaappoq: tamatta ataasiakkaarluta immitsinnut qiviartariaqarpugut fagerput illersorniarutsigu. Imaanngilaq tusagassiortut kisimik taamaaliussasut - naami suleqataasut tamarmik suliap inernissaanut akulusimasut oqaasissaqaqataasariaqarpugut, katiterisuugunik, assiliisuugunik atuaasuugunilluunniit. Suliap inernera tamatta akisussaaqataaffigisarparput. Tamakku qimaamilaarlugit ukiup ingerlanerani pisimasut allat tikilaassavakka. Akissarsiat sulinermilu atugassarititaasut pillugit isumaqatigiinniarnivut Namminersortut Oqartussanut aviisinullu. Akissarsiat amerliartornerat unittuujusavinnikuuvoq, akisarsiaavut suami suami amerlisalerput, nalunangilarlu siunissami nutaamik eqqarsartariaqalersugut. Sulinermi atukkat sutigut allatigut pitsannortinneqarsinnaappat ooritai amerlinngikkaluarlugit. Allaniq piunasaqassaagut aningaasanik toqqaannartumik naleqanngitsunik? Pingaartumik aviisini namminersortuusuni, akileraartartunillu akilersorneqanngitsuni, sulisut suliffimminnik annaasaqannginnissartik pingaartippaat. Taamaattumillu inernera naammaginngikkaluaqisoq 70 procentit akueraat. Taasinermili ilaasortat affaannaat peqataapput. Affaat isumminngillat. Pisortani suliffillit, amerlanerpaat KNR-imi sulisut, takulluaatissaqarnerulaarput. Ukiorpasuaru anguniarsimasarput kiisami anguarput, tassalu kalaallisut qallunaatullu sulianik inerlugit suliarinninneq maanna akilerneqartalerat. Piginnaaneq taanna kiisami akuersarneqarpoq, pissusissamisuuinnartutut isigineqarunnaarluni kvalifikationitulli isigineqalerluni. Uanga siulittaasutut, isumaqatigiinniarnernilu siuttuusutut, angusaq taanna nuannaarutigisorujussuua, neriuppungalu suliffinni ataasiakkaani nuannaarutaalerumaartoq. Taamaapportaaq KNR-imi piffissani sivikitsukkuutaani atorfinitsitsarneq killileratsigu tapisiartalerlugulu. Sulisut toqqissimallutik sulisinnaasariaqarpugut nalunagu suliffitsik sivisunerusumik naatsorsutigisinnaallugu, marloriarlutillu killilikkamik sulereerunik atorfinitsinneqarnissamik neqeroorfigineqassallutik.

Angusavut taakku marluk KNR-ip pisortaasa nuannarivallaanngilaat, qujasariaqarpugullu Namminersorlutik Oqartussat isumaqatigiinniarfigigatsigit. Tassunga atatillugu oqaatigerusuppara suliffiit iluanni sulisut toqqissisimallutik sulisinnaanerat siulersuisuni assut pingaartikkatsigu.

Erseqqissaatigerusupparalu suliffinni ataasiakkaani ilaasortaasusi suliffissinni atukkassinnut sunniuteqarsinnaasut pingaarnersarimmassi. Ilissi suliffissinni pissutsinut equngasunut sallersaallusi iliuuseqartussaavusi, qujanartumillu sinniisoqarassi taakku aqqutigalugit isummasi pisortassinnut apuussinnaavasi. Sinniisussi suliffimmi piffissaq atorfissaqartinneqartoq ilissinnik sullissinissaminut atorsinnaavaat - sulisitsisup tamanna killilersorinnaanngilaa, taamaattumik aamma sinniisut piffissamik atorfissaqartitaminnik piffissaqartinneqarnissaat pisariaqartorujussuovoq. Allaaserisassaqaarneq, indslagiliassaqaarneq assiliiartornissarluunniit soorunami kinguarsaataasinnaapput, kisianni sinniisut suliassaminnik tunutsisariaqalernerat suleqammik ikiuinissamik pissuteqaraangat suleqatit paasinninnissaat pisariaqartorujussuovoq. Sinniisusi suliassittassavasi, piffissamillu atuineranni aamma tapersersussavasi, suliassaralui suliarisariaqalissagaluarussigilluunniit. Taamaalilluni suliffiup iluani ajornartorsiutit allivallaannginnerini iluarsineqarsinnaapput, piffissaagallartillugu iliuuseqarnikkut.

Periarfissaq iluatsillugu suliffinni sinniisuvut, ullumikut pingasuinnaasut, qamannga pisumik qutsavigerusuppakka. Suliat ilaanni oqimaatsut nammattariaqartarpasi, suleqatissinnit immaqa tapersersorneqarpallaarasi sulisitsisuniillu inussiarnisaarfigineqarpallaarasi. Sulisut sinniisaattut sassarnissamut piumassusillit malunnavissumik ikilisorujussuupput, aammami suliffinni pissutsit ilungersunartorujussuannngornikumumata. Taamaattumik ilissi pingasut, Leifi, Apulu Dorthilu nersortariaqarput suleqatisi sinnerlugit siuttuullusi sulisitsisussi tungaannut iliuuseqartarassi, immaqalu qujaffigineqangaassanasi. Pingaartumik Leifi qutsavigerusuppara pisortani atorfeqartorpassuit sinnerlugit qasusuilluni uteriillunilu illuatungiliuttarmat, naak ilaanni inuttut nuanniilliornartaraluartoq. Tunniutiinnangajattaraluarlutit qujanartumik nukissaqartarputit ingerlaqqinnissannut. Illeqanngitsupput KNR-imi pisortallumi suliffiini allani sulisut ikiortissaaleqisassagaluaqaat! Leifi qujanarujussuaq!